

Voorkom de volgende

Sinds het allereerste World Economic Forum Risk Report uit 2006 staan pandemieën zoals corona in de top-10 risico's voor de wereldeconomie. Toch is het overheden en de zorg niet gelukt om zich beter voor te bereiden. De parallellen met klimaatrisico – op nummer 1 van die lijst – zijn duidelijk. Terwijl vele studies laten zien dat de nadelige gevolgen van klimaatveranderingen veel groter zijn dan de kosten om verdere klimaatverandering te voorkomen.

Vincent van Bijleveld

Volg de adviezen aan het eind van dit artikel op, bespaar € 350 miljard pensioengeld en red elk jaar 2500 mensenlevens! Hoe makkelijk het ook lijkt, jouw en mijn hersenen zijn erop gebouwd om uit te stellen, impact te onderschatten, verantwoordelijkheid af te schuiven en tegen te strubbelen.

Wij, de beleidsbepalers van het Nederlands pensioenvermogen, begrijpen de ernst inmiddels en zetten eerste stappen. Maar de wetenschap laat zien dat het nog onvoldoende is! Waarom doen we niet meer? Daarvoor moeten we kijken naar de manier waarop onze hersenen werken!

Waarom we onvoldoende reageren

De wetenschap weet steeds meer over hoe wij beslissingen nemen. Het wordt steeds duidelijk dat het menselijk brein heel goed in staat is om tot beslissingen te komen die slecht voor ons uitpakken. En ja, dat geldt ook voor jou en mij!

Het zal wel meevallen, het is nog ver weg

- We hechten veel meer waarde aan het heden dan aan de toekomst. Deze zogenaamde 'hyperbolic discounting' zorgt ervoor dat we wel in staat zijn om te handelen in het hier en nu van een crisis en minder in staat zijn om ons er adequaat op voor te bereiden. Ook in de politiek en de asset-managementindustrie bestaat deze neiging tot kortetermijndenken, niet onlogisch, want we waarderen mensen die problemen oplossen of exceptioneel presteren hoger dan mensen die problemen voorkomen.
- Ons 'optimisme bias' maakt dat we verwachten dat de realiteit beter uit gaat vallen dan op basis van de feiten mag worden verwacht. We onderschatten stelselmatig risico's en kosten, ook die van pandemieën en klimaatrisico's.

crisis in 4 stappen

VINCENT VAN BIJLEVELD AAG, MANAGING CONSULTANT
SUSTAINABLE INVESTING – FINANCE IDEAS

- We schatten kansen in op basis van wat we ons het beste herinneren, en dus meestal wat het meest recent is gebeurd – availability heuristic. De Spaanse griep uit 1918 is de laatste grote pandemie geweest in Europa en bij grote klimaatverandering kunnen we ons nog minder voorstellen.
- Eerdere virusuitbraken zoals sars en ebola hebben in het westen niet tot grote problemen geleid. En ook de verdwijnende ozonlaag is op tijd opgelost. Omdat we in patronen denken gaan we er daarom snel vanuit dat ook een nieuwe pandemie of milieucrisis met een sisser zal aflopen.

Niet mijn taak, ik heb toch geen invloed

- Zelfs als we de urgentie inzien, wil dat nog niet zeggen dat we daar ook naar handelen. We denken al snel dat anderen het probleem wel zullen oplossen – het bystander effect. Is het niet de taak van de overheid en de grote vermogensbeheerders? Stel je voor hoe de geschiedenis zou zijn verlopen als iedereen had gedacht dat ze toch geen impact maken. Toen Mark van Baal merkte dat hij als energiejournalist te weinig impact kon maken ging hij met Follow This als (kleine) actieve aandeelhouder de grote oliemaatschappijen stimuleren tot transitie, en met succes. Waarom kun jij als bestuurder van een middelgroot pensioenfonds dan niet een verschil maken? Onder asset managers zijn het vaak de kleinere die verandering teweegbrengen.
- Ook het gedrag van vergelijkbare organisaties speelt een belangrijke rol – peer behaviour/social comparison bias. We denken dat we onze eigen beslissingen nemen, maar eigenlijk kijken we sterk naar anderen. Zolang andere pensioenfondsen iets nog niet doen, hoeven wij het ook niet te doen. Tegelijkertijd laat dat de kracht zien als we wel acties nemen (en die ook duidelijk communiceren!). We hebben door corona kunnen ervaren wat de effecten zijn van exponentiele groei en hoe snel een omslagpunt kan worden bereikt

in de mening van mensen en instanties (availability cascade), waardoor er ineens knopen worden doorgehakt die niemand voor mogelijk had gehouden.

- Als we eenmaal iets geloven zijn we daar nauwelijks meer vanaf te brengen – belief revision. Ook niet als nieuwe feiten op het tegendeel wijzen. Dat geldt ook voor de aanname dat je nu al genoeg doet!

Wat jij vanaf nu anders gaat doen?

Welke impact corona daarmee uiteindelijk gaat hebben op (duurzaam) beleggen?

Dat is aan jou! Maar met een beetje positieve psychologie kan ik natuurlijk wel proberen om je voorzichtig een beetje te beïnvloeden zodat je net als 71% van de asset managers (onderzoek JP Morgan) naar aanleiding van corona nog meer aandacht gaat geven aan klimaatactie.

1. Haal countervailing power in huis

Verhoog de kennis, kunde en diversiteit van het bestuur en beleggingscommissie (nee echt, die is nu nog niet genoeg – het Dunning-Kruger-effect zorgt er voor dat juist mensen die beperkte kennis hebben zichzelf overschatten) en regel countervailing power en externe evaluatie om te sturen op klimaatrisico's.

2. Breng je ambities in lijn

Doe zelf wat jouw engagement provider verwacht van de bedrijven waarin je belegt. De TCFD-richtlijnen verlangen van bedrijven en pensioenfondsen dat ze transparant zijn over de klimaatrisico's die ze lopen onder verschillende scenario's en hoe ze met die risico's omgaan. Daar horen duidelijke doelstellingen en meet-instrumenten bij.

Gezien de maatschappelijke en financiële belangen zou een pensioenfonds ernaar moeten streven dat de Parijsdoelstellingen op een ordelijke manier worden gehaald. Het ligt dan ook voor de hand om de beleggingsportefeuille in lijn te brengen

Kortetermijn-
denken

Doorschuiven probleem

met de doelstelling van Parijs. De EU heeft recent de spelregels vastgelegd waaraan een Paris-aligned benchmark moet voldoen en de eerste indices zijn inmiddels beschikbaar. Ook hier geldt dat één beleggingsportefeuille niet direct het verschil zal maken. Communicatie en beïnvloeding van anderen zijn dan ook cruciaal. Gebruik je rol in gremia als de Pensioenfederatie en het IMVB-convenant dan ook om zowel die organisaties nog meer inspanningen te laten verrichten als om collega pensioenfondsen te laten zien dat de lat hoger moet.

3. Stimuleer de aanjagers

Stimuleer daarnaast de aanjagers, draag bij aan hun missie en support nieuwe initiatieven. Zij zijn het die de discussie aangaan met overheden, gezamenlijk actie ondernemen richting de grootste vervuilers, pensioenfondsen en asset managers aansporen om van elkaar te leren en te verbeteren. Is jullie pensioenfonds al aangesloten bij de PRI, VBDO, GRESB, Climate Action 100+, de Institutional Investors Group on Climate Change en het International Corporate Governance Network? Wat zeg je? Is jullie engagement provider daarbij aangesloten? En welk deel van de 0,01% van het vermogen dat jullie aan de engagement provider besteden gaat dan eigenlijk naar deze initiatieven? Kun je dat echt vergelijken met een rechtstreekse deelname?

4. Wees kritisch

En nu we het toch hebben over engagement, is die 0,01% niet erg weinig? De meeste pensioenfondsen claimen een paar honderd engagement gesprekken te voeren per jaar. Maar feitelijk wordt elk gesprek geclaimd

door tientallen pensioenfondsen, omdat ze het allemaal aan dezelfde paar partijen hebben uitbesteed. Ik vraag me af of er per pensioenfonds meer dan 10 engagementtrajecten per jaar overblijven. Heb je al eens gevraagd wat ze meer kunnen doen als jullie het dubbele bedrag investeren in engagement? Vergeet ook niet om je eigen asset managers scherp te houden. De gemiddelde asset manager besteedt waarschijnlijk 99% van de uitgaven aan pogingen om het beter te doen dan hun concurrenten (een zero-sum game) en maximaal 1% aan pogingen om bedrijven beter te laten presteren middels engagement. Hebben jullie al harde eisen en targets met hen afgesproken?

Zet vandaag nog de eerste stap

Verschillende studies schetsen scenario's waarbij, als we er niet in slagen verdere klimaatveranderingen tegen te gaan, 500.000 extra overlijdens per jaar plaatsvinden (Lancet) bij een daling van het BNP met 25% (NGFS). Met 0,5% van het totale wereldwijde vermogen is de Nederlandse pensioensector daarmee dan kort door de bocht medeverantwoordelijk voor het redden van 2500 mensen per jaar en het besparen van 350 miljard pensioengeld. De moeite waard voor wat extra inspanningen? Veranderingen beginnen met een eerste stap, en aangezien mensen graag consistent zijn is de kans dat je na een eerste 'ja' doorzet veel groter. Help jezelf en stuur nu alvast een 'ja, ik wil mij meer inzetten om de volgende crisis te beperken en word graag scherp gehouden door PBM' naar (info@pensioenbestuurenmanagement.nl). Als extra stimulans doneer ik via Oxfam Novib schoolspullen voor 5 kinderen voor elk reagerend pensioenfonds. Alvast dank! ←